

פרטיכל מס' 3/40

מליטבת ועדה הכספים

ביום כ', כז' באדר א' תשי"א - 5.3.51

נוכחים:

- היו"ר ד. צ. פנקס
- א. הרצפלד
- א. ט. גניחובסקי
- ב. ופטור
- פ. נפתלי
- ד"ר י. בדר
- ש. דיין
- א. גן-אליעזר
- ד"ר ה. פרור
- א. אלישר

נוזמים:

- שר האוצר א. קפלן
- ד. הורוביץ
- ד"ר גלאס
- ד"ר קיטרון
- ש. ספינק - מטעם האוצר.

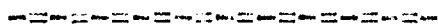
סדר היום:

- א. חוק נכסי נפקדים.
- ב. חוק לעדוד השקעות הון (מרכז ההשקעות).
- ג. שאילתות ומטובות.
- ד. מאזן המשלומים וייבוא ללא תשלום.
- ה. חוק טבי-זולר.
- ו. הפילורג הצרפתי.

היטיבה נפתחה בשעה 10.35

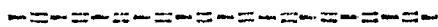
א. חוק נכסי נפקדים:

היו"ר ד. צ. פנקס: חוק נכסי נפקדים, שהיה בטפולה של ועדת מצורפת מחברי ועדת הכספים וחברי ועדת הכלכלה, יוגש לכנסת. בתקבל תיקון שהוצע ע"י חבר הכנסת הכהן, ותיקון בנוגע לשינויים בשכר זירה, על התיקון האחרון היתה הסתייגות. היה נסיון לנסח חוק אשר ישחרר את נכסי הנאחזים, שהם נכסי נפקדים, לפי הצעת הממשלה. אחרי התיעצות סמועית, גם עם משרד החוץ, הוחלט לקחת בחזרה את הצעת הממשלה.

ב. חוק לערוך השקעות הון (מרכז ההשקעות):

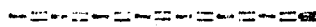
היו"ר ד. צ. פנקס: הממשלה הציעה שבמקום נציג משרד האספקה והקצוב, יהיה חבר במרכז ההשקעות נציג משרד התחבורה; היתה הצעה שניה להוסיף חבר ששי במרכז ההשקעות, את נציג משרד העליה. שתי ההצעות קבלו מספר שורה של קולות, ולכן תוגשנה לכנסת שתי נוסחאות.

ג. שאילתות וחשובות:

א. ס. בני-הורבסט: מדוע לא נמצא אף יהודי דתי בין 15 אנשים במרכז ההשקעות?

היו"ר ד. צ. פנקס: שאלה זו צריכה להיות מופנית לשני השרים אשר צריכים למנות את האנשים, לפי החוק - שר האוצר (שהיה עוד בהמשך ישיבה זו), ושר המסחר והתעשייה. אני מוכן להעביר להם את שאילתה הזאת.

ב. רפטור: מה המצב בענין תיקון החוק בקשר לתיאטרות?

היו"ר ד. צ. פנקס: ועדת-המסנה המורכבת מחברים מועדות שונות של הכנסת, צריכה להתכנס ולדון בענין זה. הכסיון בקשר לעבודת הועדה הזאת מוכיח כי ועדות משנה המורכבות מחברי ועדות שונות אינן יכולות להיות יעילות, כיון שקשה לכנס את כל החברים במועד אחד. אשתדלף לכנס את הועדה הזאת בהקדם.

ד. דיין: קבלתי תזכיר מהאופרה, ואני שגם חברים אחדים של הועדה קבלו התקיים מטנו. מה עלינו לעשות בענין זה?

היו"ר ד. צ. פנקס: גם אני קבלתי את התזכיר. זהו ענין השייך לוועדת החנוך והתרבות, ולא לנו, כי איננו יכולים לדון בסכסוכים בין מוסדות האופרה לבין המוסדות המפקחים. אני מוכן לענות לתזכיר, שנתעוררה השאלה בוועדה, והוחלט לא לדון לגופו של

הענין.

ד. מאזן התשלומים (ייבוא ללא תשלום):

היו"ר ד. צ. פנס: נסיתי להציע לפניכם טיכום לדיון על מאזן התשלומים, שנתקיים לפני זמן רב. הצטמצמי בעקר בשאלות שהן בסמכות ועדת הכספים, בשאלות המטבע. אקרא את הטיכום:

1. "משרד האוצר ישלם בלירות ישראליות, לפי השער הרשמי של לירה אחת בעד \$2,50, תמורת מטבע-חוץ של הקרנות ושל כל המגביות בהוץ-לארץ. אני מעורר את השאלה הזאת, כי בשטעו דרישות לתת הענקות בקורס אסר, ואני מתנגד לכך.

2. "צרכי מזון ראשוניים, וכן צרכי הלבשה והנועלה יטורדיים ישולמו מטבע חוץ המתקבל מהקרנות והמגביות הנ"ל. סעיף זה בא על מנת לשמור על האינדקס, שלא יעלה, ברגע שמשלמים קורס יתגר גבוה, מייקרים את האינדקס. אני חושב שהקורס הנ"ל יכול להתפיק כדי לכסות את התיצרות הזאת. אציע להוסיף מסעיף זה, דבר זה יאפשר לשמור על מחירי מצרכים אלה, שלא יעלו באופן ניכר, ועל אינדקס היוקר החיים, שלא יעלה."

3. "חוטרי כלם לתעשייה ולענפי הייצור השונים, לצרכי ייצוא ולתצרוכת פנימית, ייקנו רק במטבע חוץ אשר מתקבל מייצוא של תוצרת הארץ בחקלאות, תעשייה ושירותים". אני חושב שהאוצר צריך לזרז את כל היצורים, שייצרו במידה מספקת.

4. "למטבע חוץ זה לצרכי רכישה חוטרי גלם כנ"ל, ייקבע שער גדול מן השער הרשמי, בדרגות שונות, לפי סוגי מצרכים שפרטיהם ייקבעו ע"י משרד האוצר, בהתייעצות עם ועדה בינמשרדית, של המשרדים הכלכליים". אני מתאר לעצמי שמי שירצה להביא חוטרי גלם לתעשייה מסוימת, יכול להיות נדרש לשלם קורס גבוה יותר מאשר הקורס הרשמי באוצר.

5. "בעד מטבע חוץ המתקבל תמורת סחורות ייצוא, רשאי האוצר, אחרי התייעצות עם ועדה בינמשרדית כנ"ל, לשלם שער גבוה מן השער הרשמי לפי סוגי הסחורות למיניהן, כדי לאפשר את הייצוא - במקרה שבלי הגדלה השער כנ"ל, אין אפשרות לייצוא כזה. הבדלי השער של מטבע חוץ, יכוסו מן ההבדלים שיתקבלו לפי סעיף 4". סעיף זה דן על פרטיות שצריך לשלם.

6. "רשיונות לייבוא ללא תשלום" יינתנו רק לתושבי חוץ, באחת משתי הדרכים:

- א. לאלה המוכנים להעביר ארצה סחורותיהם, רשיונות אלה יינתנו בדרך כלל לכל סחורה מלבד לסחורות העלולות להזיק קשה לתעשייה המקומית;
- ב. לאלה הרוצים להעביר את רכושם במטבע חוץ על מנת שישמש לייבוא סחורות. אלה יכניסו את מטבע החוץ לבנקים, סוחרים מוטמכים למטבע חוץ, ויקבלו זיכוי בלירות ישראליות בשער שייקבע מדי פעם בפעם במשרד האוצר. מטבע חוץ זה ימכר לייבואנים לפי רשיונות ייבוא במחירים מתאימים ושונים לסוגי סחורות שונים, עפי שייקבע ע"י משרד האוצר, בהתייעצות עם ועדה בינמשרדית של המשרדים הכלכליים.

7. התמורה בלירות ישראליות של כל ייבוא ללא תשלום שתירשם לזכות תושב חוץ בחשבונות בבנק סוחר מוסמך למטבע חוץ, תעמוד תחת בקורת משרד האוצר, ויהיה סותר להשתמש בה להוצאות אישיות של תושב החוץ בזמן שהותו בישראל, אצו להשקעות שסוגיהן ייקבעו ע"י משרד האוצר ויפורסמו לכל הטענינים בדבר. רק תושב חוץ יכול להבוא את הסחורות, או את הוולוסה שלו לשם ייבוא מוגדל. רשיונות אינם צריכים להנתן לסוחרים מקומיים, אלא לתושבי חוץ.

תושב חוץ יוכל להביא סחורות כלשהן בלי הגבלה, אלא אם כן יהרוס הדבר את התעשייה המקומית. איננו נכנס לעיני פיקוח על המחירים, כי ענין זה אינו שייך לוועדת הכספים. עד עכשו, אם מישהו רצה להביא חומרי בנין בייבוא ללא תשלום, הוא חמש את הדולר וקבע את הקורס. אני רוצה לשמור בידי האוצר את הפיקוח על מטבע חוץ, ולא לתת את הדבר בידי סוחרים. מי שירצה להביא מטבע, על סנת שהאוצר יוכל להשתמש בו להגדלת הייבוא, על סנת שהכסף יישאר בטריבת ישראל, בחשבון מבורר, יכול לעשות זאת רק דרך המוסדות המוסמכים, לפי הקדרס הקבוע, והאוצר יטכור את המטבע במחיר שנקבע לסוחרים. הטמסלה תקבע למי לתת רשיון.

6(ג)

לפי סעיף 7, מי שנותן דולר, ומקבל יותר מהמחיר הקבוע, צריך להשאיר את התמורה תחת בקורת כבנק, כדי שהכסף לא יוברח לחו"ל.

בדרך זו, אפשר להבטיח את המיצרכים החיוניים של המדינה, מתוך כספי הקרנות, ובמחירים שלא יעלו את האינדקס. אפשר לדבון את הייצור, על סנת לקבל ממנו מטבע חוץ הדרוש לטם ייבוא חומרי גלם. לפי המספרים שקבלנו, הדבר אפשרי. הסידור של ייבוא ללא תשלום מאפשר לרסן את הריצה אחרי הדולר, בקורת האוצר, והכוונת הדולר לצינורות הנכונים.

ב. רפטור:

בזמן שהתקיים הדיון על סעיף זה, אמרתי כבר שאיננו סבור שמסמכותה של ועדת הכספים, ומתפקידה לקבל החלטות יסודיות, כפי שהוצעו ע"י מר פנקס בענין ייבוא ללא תשלום. אילו היה מצב נורמאלי במדינה, בלי התפטרות הממשלה, אולי אפשר היה לדון על דברים יסודיים. אולם, במצב ביניים זה שאנו נתונים בו, אין ועדת הכספים יכולה לקבוע מדיניות כלכלית ומדיניות בייבוא ללא תשלום, בדיוק כשם שיש טוענים שאינה יכולה לקבוע תקציב לשנה.

הינ"ד, ג. פנקס:

שטענו הרצאה של שר האוצר, ושל המנהל הכללי של משרד האוצר, בענין סאזן התשלומים. הכנסת קיימה, ואנו גוף של הכנסת. בתור ועדת-כספים של הכנסת, אנו רשאים להתרשם מן ההרצאות ששטענו, ואני מצאתי לנכון לסכם בקורות אחדות. איננו סבור שסיכום שלנו מחייב את הממשלה, כי לשם כך יש להביא את הדבר לאישור הכנסת. אנו משתששים בבמה זו של ועדת הכספים, על סנת לברר את הדברים. הממשלה תקבע את הדברים בתוקף סמכותה, אחרי שתשמע את חוות דעת הועדה.

ה. נפתלי:

איננו מתנגד להעביר את הערות יו"ר הועדה, כחומר לממשלה. אולם, אם אנו צריכים להצביע על הדברים האלה, עלינו להכנס לבירור נוסף ומסובך. יש דברים שאני מסכים להם, ויש דברים אחרים בסיכום של הינ"ד שאיננו מבין את כוונתם. אם אנו רוצים להיות מעשיים, איננו יכולים לעשות חשבון שנתי בקטר להכנסות מן הקרנות, כי בתקופה מסוימת, יכול הכסף לא להיות בידנו, אולם, הצרכים יעמדו בעינם. איננו מבין איך אפשר לעשות את החלוקה הזאת לטעיפים, כפי שהוצע ע"י הינ"ד. אין לנו סמכות להחליט בענין זה. טכיון שכן, אני מציע לחסוך בזמן, ולבקש את יו"ר הועדה להעביר את חוות דעתו כחומר לממשלה.

א. הרצפלד:

כשהכריזו על ייבוא ללא תשלום, הייתי בעד זה שתיקבע תקרה. רציתי בעקר, שלא מי שמביא את הייבוא הזה, יהיה הקובע את המחירים. במידה שאין מבטלים לגמרי את הייבוא ללא תשלום - ואני בעד ביטולו - יש לגדור סייגים שנוכל להתקיים בהם. איננו נכנס לדיון, אם הדבר בטמכותנו או לא; אני רוצה לעשות מה שטוב בשביל העם היהודי, יהיה המצב כפי שיהיה. אני מבין שכוונת הינ"ד היא לכוון את הדברים כך, שיופחת הנזק ויובלט הצד החיובי בדברים אלה. גם האנשים שחייבו את הייבוא הזה אתמול, שמטיפים היום את ההוצאה לפועל של הדברים, אני תומך בגדור ובסייגים.

א. מ. גוניחובסקי: אני אינני מבין את החברים הרוצים להעביר את הדיון הזה מהשולחן הזה; זוהי השאלה המרכזית שועדת הכספים צריכה לספול בה. שמענו הרצאות בענין זה, ועלינו לברר את הדברים. המצב הקיים אינו טוב עבור המטבע הישראלי. בזמן שהעלו את מחירי הדולר בשביל העולים, דנו וקבענו מה שקבענו. עלינו לדון בענין קובע זה. עלינו לדון ולברר, לשמוע הצעות מן הממשלה, ולהגיע למיכוס.

ה. פרדר: יש חילוקי דעות, בקשר לשאלה, מה טוב ומה רע בשביל היהודים. אנו צריכים להגיע למסקנה ברורה. הגורם השלישי ביותר, במיוחד בשוק ההשקעות, הוא אי-בטחון. אנו מחויבים להגיע את דעתנו בענין זה, - אני מקווה שביע דעה נכונה - מפני שהמצב מתחמך. אינני יודע אם תהיה הזדמנות לדון בכנסת בענין זה, בקשר עם הדיון על התקציב. יש לדון לעצם הענין באופן מעשי, להתחיל מיד בוועדה, ולנסות להגיע למיכוס שנותן. מוכרחה להיות עדה ברורה מצד הממשלה ומצדנו. אין זה קשור עם יציבותה של הממשלה. איננו יכולים לחכות חששים עו להכרעה בענין זה. במקום להתחיל בוועדה על הפרוצדורה, אני מציע ליו"ר להתחיל בוועדה עניני, ואני מבקש רשות הדבור.

א. בן-אליעזר: אני חושב שדווקא משום שמעמדה של הממשלה והמדינה הוא כזה, מחובת ועדת הכספים לקחת חלק פעיל בחיי הכלכלה, ולהשתדל לעשות יותר מאשר ליעץ לממשלה, כי, אחרי הכל, הכלכלה שלנו תלויה בהרבה בשאלת היבוא ללא תשלום.

לעצם הענין, אני חושב שאין יבוא ללא תשלום בארץ. זו היא טעות גסה, כאשר אומרים שיש יבוא ללא תשלום. זהו דבר אחר לגמרי; זו היא שיטה של רדיפה אחרי הדולר, ברשות הממשלה ובהשתתפותה, בצורה הגלויה והגרועה ביותר. התכנית האריגינלית של יבוא ללא תשלום, נוצרה לאחר המסקנות הכלכליות של הממשלה, בעצם אותם הימים הראשונים, אחרי הקמת המדינה, כאשר התחלנו לדון בענין זה. אז היה ברור לכולנו שהיבוא ללא תשלום יהיה מקור גמ, אשר יאפשר ליהודים להביא סחורות בארץ. לא היה שום עודד ככונן זה, להיפך. המסקנות הכלכליות אינן קשורות כלל עם יבוא ללא תשלום.

חלק קטן מצד שהיבוא ללא תשלום מועבר באמת לכי תוציט שהממשלה רוצה בהם. רוב הסחורות הבאות ארצה, טובאות ע"י קניית דולרים בשוק החפשי, למען קניית סחורות חיוניות, וכן גם למען העשר את האוצר בטכונים ידועים של דולרים. למסקנות הכלכליות של הממשלה, לא היה רצון לכך שהממשלה תרצה יבוא ללא תשלום, בתנאי שבגד דולר-יבוא ישולם דולר אחד לאוצר. ההסדר הזה טעלה את האינדקס ואת מחירי המצרכים, שהוא מביא בהכרח לידי המסקנה שהגיעה אליה מר הרצפלד - שהיבוא ללא תשלום הוא רע לעם היהודי. כיום קיים חיפוש אחרי הדולר, אך לא יבוא ללא תשלום. בתוך החיפוש והריצה הזאת אחרי הדולר, נקטה הממשלה בשליטה של מצבם מספר החפשים, וע"י כך היא משיגה דולרים. לא נעשה נסיון לבוא אל היהודים בגולה, ולומר להם שהם יכולים לבוא ארצה ולהביא את סחורתם. אם יש פה ושם מקרה כזה, יש לברך עליו - אולם, לא זאת היא השיטה הנכונה. אין משרדים העוסקים בענין זה. אין התאמה בשיטה זו, ואם נוטע פעם אדם לבלגיה לכמה כבועות, הרי הוא נוטע מפני שאנו נחנקים. יש להבדיל בין שני הדברים שהם שונים לגמרי. לפני שנה או שנתיים היה אמון ורצון; היום אין אמון כזה. יתכן שגם היום אפשר עוד לעשות משהו. אם כן, צריך לדבר על יבוא ללא תשלום באופן נפרד, ואח"כ לדבר על הדרך בה נוקטת הממשלה.

אני רואה זאת כזכותי להגיד דבר נוסף. בנאומו של שר האוצר בכנסת, קראתי קראת ביניים, ואמרתי ש"זה אינו יבוא ללא תשלום". שר האוצר ענת לי "אתה מעונין להכניס עוד חברה אחת בין 13 חברות הקיימות". אני רוצה, בהזדמנות זאת, לומר מה הדבר. פניתי לשר האוצר ואמרתי לו שאני מתנגד עקרונית לשיטה של יבוא ללא תשלום, ושאני מתנגד עקרונית לשיטה של הגבלת היבוא הזה ומסירתו לידי שתי-עשרה מן 13 חברות, אשר התצננה מ-80% של היבוא שלנו. אני מתנגד לקבוע שרק חברות אלה ואלה רש/איות להנות מיבוא זה. יש צורך למצוא דרך, על מנת למנוע מעשים שלא יעשו. הוספתי ואמרתי לשר האוצר, שכל עוד הממשלה תעמוד על שיטה זו, אינני רואה כל סיבה מדוע רשאית חברה זאת או אחרת לספול ביבוא ללא תשלום, וחברה שלישיית אינה רשאית לעשות זאת. 13 חתמי לדוגמה חברה צבורית המיצגת צירור טורדנית. ואשר הייתה המדינה של חתמים אינני רואה כל סיבה להבדיל

על חברה זאת, באם יש מקום לדיון על השיטה, אבל, אם הממשלה תעמוד על כך בתוקף, אני אעמוד על זכויות חברות אחרות, אין בגישתי או בגישה סיטתית, כל רצון להסתגל למצב, אולם השתדל להיות בתוך המשק, גישתנו היא שיש להביא לידי שנוי יסודי, אבל, כל עוד הממשלה לא תשנה את עמדתה, נעמוד על האינטרסים והזכויות של כל אדם לחיות בחיי הכלכלה בארץ.

אני מציע לדבר על יבוא ללא תשלום בתור סעיף מיוחד, ועל השיטה של הממשלה היום בחיפוש אחרי דולרים, בתור סעיף שני.

שר האוצר א. קפלן: אם כי הדבר אינו שייך לנושא זה, עלי להקדים ולומר שהממשלה קיימת ופועלת, וכל זמן שהכנסת לא תבחר בממשלה אחרת אשר לה יסדרו העניינים, תמשיך ממשלה זו להתקיים ולפעול, אנו חייבים לדון על העניינים, כולנו צריכים לעשות מאמצים כדי לקצר את תקופת הביניים ולא להאריך אותה.

תחליט הוועדה כפי שתחליט, אולם אני רוצה להעיר כמה הערות. את הצעות היו"ר לסיכום הדיון על מאזן החשבונות, אפשר לחלק לדברים או שלושה חלקים. בחלק הראשון, רוצה היו"ר לקבוע, אין וכמה משלמים בעד היבוא, החלק הזה מתלל את הסעיפים 1 - 3. בסעיפים 4 - 5, רוצה היו"ר לקבוע את השיטה של מתן פרטיות, ולתמוך בשיטה זו, אנו הכנסנו את השיטה הזאת, והיו"ר רוצה לתמוך בה. אין לי התנגדות לגוף הסעיפים האלה, אם כי אני מציע לשנות במקצת את נסוחם. סעיפים אלה מאשרים במדה רבה את הנוהל הקיים בממשלה, אולם הניסוח שהוצע ע"י היו"ר, מצטייב גבולות שקשה לעמוד בתוכם. אני בעד זה שלא נסכים לשלם בעד הקרנות, אלא את המחיר הרשמי. מתנהלת מלחמה בואשת בין האוצר לבין גופים צבוריים שונים, ומוסדות שונים, בימים האחרונים החלטנו לשלוח חוזר לכל המוסדות האלה, בחוזר זה הפכנו את השומת לבם של האנשים לתוצאות הקשות של העברת כסף לא דרך הצבורות הרשמיות, יתכן שנפרסם את החוזר הזה בעתונים.

אנו עומדים בפני בעיה קשה, כי חלק מהכסף הנשלח אינו מגיע אלצה בצורה שאנו רוצים בה. אם לפני שנה פרטמנו שהיו לנו הכנסות של 18 מליון לירות בדולר מהקרנות הלאומיות ומוסדות צבוריים, הרי האמת היא כי רק בערך 12 מליון בכנסו לנו. בזה היה חלק &&& מסוים שבכנס ישראל לממשלה, ע"י סידורים שונים והלוואות. בשנת 1950 קבלנו 20 מליון דולר פחות מאשר בשנת 1949. דבר זה גרם במידה רבה למצב הקשה שנוכחי בישוב, גם בימים האחרונים היו לי שיחות עם מוסדות הוגנים מאוד, לגון "הדסה", בעניין זה. "הדסה" הודיעה לנו שלא תוכל לשאת זמן רב במצב זה, כי אנו מכים אותה טכה כטולה, מצד אחד בהתיקרות בארץ, ומצד שני בזה שאנו חובעים את הדולר במחיר ושמי. "הדסה" תובעת שאנו לה/ סובסידיה. האנשים המוסד זה דנים כעת על הסתלקות מענף מוסף של הרפואה, מהרפואה הפרובנסית, אשר הם רוצים להשתתף בה רק עד סוף השנה, מוסד זה העביר אלינו כל פרוטה בכסף זר, פרט לדברים שאשרנו לה לקנות, לבתי-החולים שלנו.

אם כי יש נדק בטענותיהם של המוסדות האלה, אני מקבל ברצון את החיזוק שבא מטעם מד פוקס. בהיה אופטימיים מדי, אם נוסד שבכסף זה נוכל לקנות את כל החמרים הדרושים לנו למצרכי מזון, ולהלכשה והנעלה. 12 מליון הלירות שקבלנו בשנה הקודמת, לא הספיקו למזון. אם נדונת היו"ר היא לכוון את הכסף הזה קודם כל לקניית מצרכי מזון, הלבשה והנעלה יסודיים ביותר, הרי בכך עושים זאת, קשה לחשוב שהסכומים הגלה יספיקו את הצרכים, רצייתי שלא תהיה אי-הבנה בעניין זה.

בינואר קבלנו מקרנות לאומיות ומוסדות צבוריים סכומים, העברה בלירות בסך למעלה מ-320,000 ל"י, התחייבנו במשך תקופה זו לקניית מצרכי מזון בלבד בסכום של 6 מליון דולר. אתם מביינים את הדיטפ-רופורציה בין הסכומים האלה. התחייבנו על סכום גדול פי 6 מזה שבכנס לנו מסקרנות אלה. נשתמש בחלק בכספי "אמון" לשם קניית מזון, אם כי רצייתי את הכסף הזה למטרות אחרות.

אני מטכים לסעיף אחד, בסעיף 2 אני מבין שאי-אפשר לומר שבקבל חמרי גלם רק לתעשייה, כי מיצוא תוצרת הארץ החקלאות, תלינו להבטיח קודם כל את החמרים הנחוצים לחקלאות. כבר כעת מנהלים אתי מן ס, ודרושים שמהכנסות יצוא תפוזים אקציב 2 מליון לירות להזמנת חמרי גלם לשנה הבאה חמרי אריזה, - עץ וניר - ולזבלים.

בדרך כלל, אנו רוצים לנהוג לפי שיטה זו, אנו נחתמים מסכמת ראשונה של הכנסות ליצוא בשביל החמרים הנחוצים להם, הממשלה הולכת בקו זה, בכון שאנו רוצים לעודד את היצוא, לדאבוננו, לא תמיד מה שעושים מספיק.

היו"ר רצה לומר, שאנו רשאים לקבל בעד ההקצבות שאנו נותנים לכמה חמרי גלם, מס מסוים כדי לאפשר את הפרמיה. לעת עתה, לצערי, ההכנסה אינה מספקת. גם פה אנו מנהלים מלחמה לא קטנה. אני מקדם בברכה את החיזוק שבא מצד יו"ר הוועדה לפעולה זו. כל מוסד, כגון עיריית תל-אביב, הסוכנות, עליית-הנוער, ואחרים, טוען שצריך לשחרר אותו מס זה. איננו יכול לעשות זאת, כי עלי לגבות את הכסף מכל מי שמביא יבוא לארץ. דברנו על כך בוועדה, והסכמנו לדבר זה. יש דירוג מסוים, והמט עולה משני אחוזים עד ששה אחוזים. איננו מקבלים את המס הזה מיבוא מזון. גם הסכומים שיכנסו בצורה זו לא יספיקו לנו כרגע. איננו יודע עליין, מה תהיה התוצאה ~~המחייבת~~ מההסכם עם אנשי המועצה לשיווק פרי-היור. עוד נוקדם לסכם את הדבר הזה, אך הדאגה לי שהם מצמערים במקצת על שלא תסכימו לפרמיה קבועה. ברור שעי עכשו ההכנסה ממקור זה לא תכסה את התוצאה. אני מקבל את הפרינציפ של היו"ר בעניין זה. מאחר שהכסף שאנו מקבלים במחיר רשמי אינו מספיק לפרכים חיוניים, אני מוכרח, כדי לקבל עוד כסף, להשתמש בפרמיות, אם איננו רוצה להגדיל את המסים.

אעבור לשאלת היבוא ללא תשלום, ויציתי בין כך להביא את הדבר הזה הנה, וכן גם לוועדת הכלכלה שבה דנינו על עניין זה. המצב נעשה, בעניין זה, יותר קשה, גם כלפי חוץ. כשמסרתי את רשמיי מהו"ל, אסרתי שהיבוא ללא הקצבת מטבע - לדעתי זהו שם יותר מתאים - פוגע קשה בהשקעות. אבל ספרתי על הרשמים שלי משיחות עם אנשים מהו"ל. כעת קבל הדבר צורה רצינית יותר. לפני מכתב מארצות-הברית מה-29 לפברואר, הדין על בקשה של חברה בארצות-הברית, הרוצה להקים מפעל חשוב בארץ. חברה זו הגישה פרוספקט ל"אס.א.י." ל"א.י. טי.", ודרשו להכניס אינפורמציה מלאה בתוך הפרוספקט. פקיד מסצודות כאן פנה על מנת לקבל אינפורמציה, וה"א.י. טי." דורשת שיכניסו לתוך הפרוספקט, מהו מטבע ישראלי, מהי הלירה של המשקיעים וכו'. אין זה מן הנמנע שיבואו לדרוש זאת גם בקשר למלווה העצמאות. לפי הערכתי הפירמה הזאת רצתה לקבל רשות על סכום של חצי מליון עד מליון לירות. איננו יודע איך יצו לגייס את הכסף.

דבר זה חובב גם בוועדת השרים שמפעם לפעם רנה על עניין יבוא ללא הקצבת מטבע. במשך השבועות האחרונים התקיימו ישיבות אחדות, ביום חמישי שעבר סכמה הוועדה מסקנות אחדות בנוגע לזכר זה, לאחר כירורטים.

ההכנסות מיבוא ללא תשלום של חמרי בניין וצמיגים נתנו מנוכסבר עד סוף פברואר, כשך הכל 6,400,000 לירות. ב-15 בינואר, היה הסך הכל - 2,700,000 לירות. במשך חדש וחצי, מאמצע ינואר עד סוף פברואר, היתה ההכנסה - 3,700,000 לירות. מהסכום הכולל, קבל האוצר לשימוש החופשי - 2,850,000 לירות במזדמנים. מי שמעניין וקורא מסקנות ופרוטומים, יודע שזו אינה הצורה היחידה של יבוא ללא הקצבת מטבע, כי יש יבוא ללא הקצבה מסוג אחר, כגון השקעות הון, יבוא של עולים וכו'. סכומים אלה הם גדולים למדי - 19 מליון לירות בשנת 1950, כולל מתנות, המגיעות לסכומים הולכים וגדלים. מתוך הסכום של 19 מליון לירות, היו 60% - 65% העברת הון.

היו"ר ד.צ. כנסת: האם בתוך הסכומים המועברים על פי חוק לעודד השקעות הון באות רק סחורות למפעלים כגון, או שזה כולל סחורות המועברות למכירה, כדי להשתמש בכסף

שר האוצר ג. קפלון:

בתקופה הראשונה נתנו רק מה שנתנו
למפעלים, בנוגע למפעלים, הנקודת
היא קשה, רוב המכוניות שהיו לאורך, באו כשו יבוא, ע"י עולים, יבוא
על מכוניות לאורך היה לגמרי לא קטן במשך השנה האחרונה, ובחלקן
המכריע, נעשה ע"י עולים, איננו יכולים להוכיח שהדבר אינו כן, כי
אנשים מוסרים שבוטות בפניות שונות בעולם, איננו מדבר על אותו
היבוא של עולים או משקיעים הרוצים להקים מפעלים, אלא על יבוא ללא
תשלום זה, לפי הערכת האנשים המטפלים בדבר, כ-90% מיבוא ללא תשלום
הם כספי יהודי עירק, כאן הסתובבים מקבלים חלק ניכר של הכסף.

המכס הגיע לידי כך שהדברים פחות או
יותר ברורים, אנו עושים חשבון חסום, והאנשים אינם יכולים להכניס
אותו לבנק על שם התווך אלא על שם, דבר זה נעשה בבנק כמעט באופן
גלוי, הכסף שהשיגו בצורה בלתי ישרה, היתה קטן בהרבה, ללא כל
פרופורציה, מהנזק הגדול, אם זה באמריקה, בפריס או בגליציה, נסעו
לפעמים בעלי עסק לחו"ל ועשו מה שעשו, לאור המצב הזה, נטינו לדון
על הדברים האלה, ההחלטה היא, לארגן את הדבר מחדש ולעשות עוד נסיון
כדי לראות מה היבוא ללא תשלום יכול לתת, החלטנו להפריד בין הכסף
לבין הסכום בכסף, בוועדת השרים שמתפייט 5 שרים, וההחלטה הזאת נתקבלה
אחרי בירורים ארוכים נמשך השבוע, אם מישהו ירצה להעביר כסף, אנו
נתן לו כתובת להעברה זו, לאוצר יהיה פיקוח, וישתדל לארגן את הדבר
ע"י מוסד סטויים, לא האוצר בעצמו, מוסד זה יודע, ממי קנה את הכסף,
מה נעשה עם הכסף ובאליזה מחיר הוא נתנה, הכסף יכנס לחשבון חסום, ואז
יהיו דולרים יקרים, אשר ישתמשו בהם בשביל מפעלים מסויימים, הלווקת
הדולרים לא תעשה ע"י קרנה הדולרים, כי אם ע"י הנהלה לגמרי נפרדת,
אז לא תוכל להיות התחרות, כי גם אם אדם ישלח מישהו חר, לא תהיה לו
זכות על הכסף, אנו נפריד בין קניית הדולר לבין הסכום בו, הנהלה מו"ט,
והבנקים סרבו לקחת זאת על עצמם, לדעתו בצדק, הם אינם רוצים לתת
כביכול גושפנקא רשמית בעניין זה, אנו בודיע, שכל סוכן בחו"ל המספר
שיש לו רשות לקנות סחורה ולהעביר דולרים בקורס כזה, איננו מיופה
כוח, כיון שהדולרים האלה יהיו יקרים, אנו רוצים לאסגט ולהוציא 90%
מהם לגמרי בנין ולצניקים, הדולרים יכנסו לקרן אחת, וועדה תחליט,
מה לעשות בה, אחרי סדור זה, יתבטל הסדור עם 15 - 15 החודות, האנשים
יקבלו דולרים במחיר מסויים, ויקבלו רשיון ליבוא מצרכים מסויימים,
כמה דרכים דולרים באגיל בניינים חיוניים, ואנו רוצים להעלות להם לאט
את מחיר הלירה, החברה תקבע מדי פעם את מחיר הלירה, אנו איננו יכולים
לתת הודעה, כי אם נעשה זאת יהפך המחיר לקורס רשמי, כיון שהחברה הזאת
היה שובופול לריכוז הכסף, הכוונה היא שיהא תעלה את הקורס למחיר
הנייני, אגלי סקוה ובתקופה מסויימת יהיה מחיר האגיל, כיון שהחברה אינה
יכולה להשתמש בדולרים, אין לה אגין אלא לעשות לפי הצורך, ובכך, נפריד
בין שני הדברים, נרכו את הקניה, ונשתדל להעלות את מחיר הלירה.

יכולתי להכנס כאן לפרטים נוספים, אך
כדעה לי שאת הנהגים העיקריים אסביר.

בניח שבקנה בליו"ח 100 אלף דולר, הקונה
צריך לדעת, כאליזה מחיר הוא יתן את הדולרים, ודבר זה תלוי בסחורה
ובסאבג, לעיריות, למפעלי כתי-ספר ובתי-חולים, נתן את הדולר במחיר
"קוטס-פרייט", ואם יהיה לנו כסף, נתן לפי 2,80 דולר, אם ירצה אדם
לבנות בנין בלתי חיוני, וירצה לשט כך דולרים, הרזי אגלי אחרים סחצית
החומר, או 50% מהכסף, תהיינה ההוראות ברורות, איך להתנהג לגבי כל
מקרה, הוראות אלו יכולות להשתנות מבעם לפעם, דברים אלה נקבעים ע"י
ועדת השרים.

איננו מתנגד לניסוח של היו"ר, אולם אנו
נסחכו את הדברים בצורה יותר מפורטת, אנו נוציא את הסתובבים במדה רבה
מתוך הטעגל הזה, קשה יהיה לפקח, אנו רוצים לחדש את הנקודת, אנו רוצים
לקבוע מקרה לא רק לקניה, ולא רק לטכירה, אלא גם למחיר התוצרת.

האם יוכל יהודי שירצה בכך, להביא חומר
כגון ברזל מאמריקה?

א.מ.ג. בניחובטסי:

שר האוצר א. ספולני:

תושב הארץ לא יוכל לעשות זאת, אם יהודי מאפריקה ירצה לעשות זאת, נשאל אותו מי הוא, מה הוא רוצה להביא וכו', אנו נכניס את התסורה בחשבון חסום. אני מציע לוועדה לקבוע ליחודי כזה מחיר עולמי, ואם הוא ירצה לקבל את מחיר השוק, נדרוש ממנו 50%. את היתר למסור בשוק, לאיש שיקנה ממנו אתן רווח שכל קבלן צריך לקבל, על כל פנים, נשארת האפשרות לתושב חוץ להביא חומר בלם ארצה.

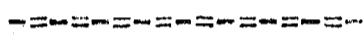
האפשרות של יהודי לבוא, נביח, לדרום-אפריקה, ויצטרף הוא מוכן לקנות לירות אפריקניות תמורת לירות ישראליות, ולהביא סחורה בדרך זו, אינה קיימת היום. אבל אם יהודי מאפריקה הדרומית ירצה להביא סחורה, אנו נראה מהי הסחורה, ואם ירצה להביא לירות אפריקניות, נראה מהו הקורס. הוא ימסור לחברה את הכסף, והחברה תקבע את הקורס מדי פעם.

שיטה זו האפשרת לי פיקוח על

המחירים,

המשך הדיון בענין סאזן התשלומים
ביבוא ללא תשלום - מחר.

ט א כ ו ס :
=====

חוק סבי-דולר.

היו"ר ד.צ. פנקס:

לפני שנעביר את חוק סבי-דולר לכנסת, אנו קוראים אותו ואם לוח ההסתמייגויות, בטעיף הראשון יש שתי הסתייגויות, האחת של מר סנה, המציע לשנות את הסכום ל-100 סליון דולר, והשניה של מר בן-אליעזר, המציע לשנות את הסכום ל-10 סליון דולר.

מר בן-אליעזר רצה להסביר לעצמו זכות להסתייגות בקשר לטעיף 2(ב)(4).

א. בן-אליעזר:

קולתי את הנמוק של שר האוצר, שיכול לבוא אדם ולחזור למכור זהב, כדי לסבוע מאב בלתי נעים שיכול להווצר בקשר עם פתרון סעיף זה, אני מציע לכתוב "מטבע קשה", מה שכולל גם זהב.

שר האוצר א. ספולני:

ההגדרה "מטבע קשה" - "הרד-קו/מטע" אינה הגדרה יורידית, "הרד-קרבנט" מתכוון למטע, יציב, על כל פנים, הגדרה זו אינה פוללת את המושג "זהב".

א. בן-אליעזר:

אני רוצה לפצוא מוצא לענין זה, כי אינני רוצה ליצור פניקה, כאילו הממשלה עומדת להחרים זהב. אצטער אם הממשלה תעשה זאת.

(קורא את סעיף 2(ב)).

היו"ר ד.צ. פנקס:

האם אי-אפשר לתת פרמיה אחרת?

א. הרצפלד:

פרמיה אחרת היתה אפשרית, אולם אין לה הצדקה, כי ע"י בתלינה פרמיה אחרת,

שר האוצר א. ספולני:

נודה שאנו קובים במחיר אחר.

בסעיף 2(א) (4) הציע ד"ר סנה להוסיף
"שר האוצר יוציא צו מסירת ~~הכספים~~
מטבעות זהב ומטילי זהב, תמורת טביל-
דולר". ד"ר סנה שומר לעצמו זכות להסתייגות.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מציע לכתוב בסעיף 2(א) (4)
"מטבעות אחרים, אשר עליהם יבואו

א. אלישר:

להסכת עם הקזכר".

איבני מקבל זאת.

שר האוצר א. ספלן:

אם יש ליהודי מניות של ה"ב"דאל כוטרס"
והוא מוסר אותן לממשלה, ובינתיים יש

א. בן-אליעזר:

הכנסות זכר, מה החשבון?

אם מסר לממשלה - מסר. אם אני אמכור
את המניות, ויתגבר שהיה בווח, יוחזר

שר האוצר א. ספלן:

הרווח למכור, אם יחליף בלירות.

הוא תליות ערך נמכרו בטחיל יותר גבוה
מאשר בשעה שהוקנו לאוצר, הודיעה הממשלה
שהיא תזכה את השבונותיהם של האנשים ברווח. אין סעיף כזה בחוק, אבל
מענין יסודר. הדבר קשור עם חוק הקנייה.

היו"ר ד.צ. פנקס:

את סעיף 11 ~~הציע~~ על דבר סתן חנינה,
למחזיק מטבע חוץ בלא רשיון, בתנאי שימסור על כך תוך תקופה מסוימת.

ט י כ ו פ:
=====

חוק טביל דולר אושר ע"י הועדה, והועבר
לבנסת לקריאה סופית.
חבר הכנסת א. סנה שומר לעצמו זכות לשתי
הסתייגויות, כנ"ל.
חבר הכנסת א. בן-אליעזר שומר לעצמו
זכות להסתייגות, כנ"ל.

ד. המילונת הצרפתי:

המסמך להסציא לוועדה דין לחשבון על
ההוצאות שיהיו לנו, מתוך הסכום של
75 מיליון דולר שאושר לנו כמלונאות חוץ. המסכמים בחתמו לפני חוק אשראי
חוץ תס"א - 1951, סעיף 2(ג), והם מתיחסים לסכום של 211,478.50 דולר,
מסגרת המלונות הצרפתי, עד סוף ינואר 1951. (קודם את המלונות) כמליון
ומצי דולר הוצאו בקשר עם הרמבה, ובערך 5,700,000 דולר הוצאו לקניות
גונות של צרכי מזון. כל הקניות הן מטלתיות. הריזקו הוא על הממשלה.

שר האוצר א. ספלן:

זהו מתן הראשון של הלונאות למזונות
לצבאיים, המלוים מתחריים בעת מרצת,

ד. הורוביץ:

דולר כבר מאוחר.